

حقوق تجارت

(چک - سنه - املاک و مستغلات)

دکتر سعید بخشی

سرشناسه : بخشی / سعید
عنوان و نام پدیدآور: حقوق تجارت / دکتر سعید بخشی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۷۹-۷۷-۹

مشخصات نشر: تهران-البرز فرجاد ۱۳۹۸

مشخصات ظاهری: وزیری ۳۳۷ص

موضوع: حقوق تجارت-ایران

موضوع: Commercial law--IRAN

رده بندی کنگره: KM۹۱۴

رده بندی دیویی: ۳۴۶/۵۵۰۷

شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۰۳۲۳۲

عنوان: حقوق تجارت

نویسنده: دکتر سعید بخشی

ویراستار و مترجم علمی: آقای علی اکبر نجفعلی

طراح جلد: سرکار خانم فرزانه حیات

صفحه آرا: مریم رمضانی

مشخصات نشر: البرز فرجاد ۱۳۹۸

مشخصات ظاهری: وزیری ۳۳۷ص

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۷۹-۷۷-۹

چاپخانه / صحافی: آذین

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۹۷۰۰۰۰ ریال

تهران- ضلع شمال غربی پل سیدخندان- ابتدای خ شقایق- بن بست اول- پلاک ۲- واحد ۱۲

alborz22 887501@ yahoo.com

۲۲۸۶۰۲۶۰- ۲۲۸۸۷۵۰۱

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات و مفاهیم

۱	حقوق تجارت.....
۱	قانون تجارت.....
۲	قانون تجارت الکترونیک.....
۲	تقسیمات حقوقی و جایگاه حقوق تجارت.....
۳	ویژگی اسناد تجاری.....
۴	انعکاس، عکس و سند.....
۴	قابلیت نقل و انتقال.....
۴	جنبه شکلی اسناد تجاری.....
۵	ویژگی های اسناد تجاری.....
۵	تفاوت حقوق بین الملل با حقوق تجارت بین الملل.....

فصل دوم: چک

۱۰	چک.....
۱۰	تعریف چک.....
۱۴	مندرجات چک.....
۱۵	انتقال چک.....
۱۵	پرداخت چک.....
۱۵	قواعد مشترک بین چک و برات.....
۱۶	وظایف دارنده چک.....
۱۷	چک و ارکان و انواع آن.....
۱۸	چک و انواع آن.....
۱۹	۱. چک عادی.....
۱۹	۲. چک تأیید شده.....
۲۰	۳. چک تضمین شده یا بانکی.....

- ۴- چک رمزدار یا بین بانکی..... ۲۰
- ۵- چک مسافرتی..... ۲۰
- ۶- چک سفیدامضاء..... ۲۱
- ۷- چک مدت دار..... ۲۱
- ماهیت چک تضمین شده..... ۲۲
- شرایط صدور چک..... ۲۵
- ۱- شرایط صوری صدور چک..... ۲۵
- الف: شکل چک..... ۲۵
- ب: تاریخ صدور چک..... ۲۶
- ج: ذکر کلمه چک در روی سند..... ۲۷
- د: دستور پرداخت مبلغ چک..... ۲۸
- هـ: مبلغ چک..... ۲۸
- و: ذکر نام محال علیه در روی چک..... ۲۹
- ز: ذکر نام محیر..... ۲۹
- ح: مکان صدور چک..... ۲۹
- ۲- شرایط اختیاری چک..... ۳۱
- الف: مکان پرداخت چک..... ۳۱
- ب: صادر کننده چک حق دارد سند را در وجه حامل..... ۳۱
- ج: قید کردن مبلغ چک..... ۳۲
- د: چک های بسته..... ۳۲
- ۳- شرایط اساسی صحت صدور چک..... ۳۲
- الف محال علیه..... ۳۳
- ب: محل چک..... ۳۳
- انتقال و ظهر نویسی چک..... ۳۵
- شرایط صوری ظهر نویسی..... ۳۶
- ۴- احکام ظهر نویسی چک..... ۳۷
- الف: ظهر نویسی برای انتقال..... ۳۸

- ۳۸ - الف ۱: انتقال چک و همچنین مالکیت وجه آن از ظهر نویس به منتقل الیه.....
- ۳۹ - الف ۲: ضمانت تضامنی صادر کننده و ظهرنویسان چک.....
- ۴۰ - الف ۳ - عدم تاثیر ایرادات.....
- ۴۱ ب: ظهر نویسی به عنوان وکالت.....
- ۴۲ - پرداخت چک.....
- ۴۳ ۱- کلیات.....
- ۴۵ ۲- تحقق پرداخت چک وجه چک باید به صاحب واقعی آن کارسازی شود.....
- ۴۷ ۳- انجنا و انواع پرداخت چک.....
- ۴۸ چک برگشتی در قون جدید.....
- ۴۹ اگر چک دارای وعده باشد.....
- ۴۹ صدور چک بابت تفریق.....
- ۵۰ چک های سفید ادعای.....
- ۵۱ چک سفید امضاء و چک لامتل و قوانین که می بایست درباره آن ها بدانید.....
- ۵۴ تعریف و مشخصات چک سفید امضاء.....
- ۵۹ چک های بدون تاریخ.....
- ۵۹ شرطی برای وصول چک برگشتی.....
- ۵۹ بردن چک به بانک را لغت ندهید.....
- ۶۰ مفهوم حقوقی شدن چک.....
- ۶۰ مطالبه وجه چک از دادگاه.....
- ۶۱ چک برگشتی از نظر قانون چه مجازات حقوقی و کیفری دارد.....
- ۶۱ ۱- در صورتی که چک برگشتی دارای وعده باشد.....
- ۶۲ ۲- هرگاه چک بابت تضمین انجام تعهد یا تضمین انجام معامله ای صادر شده باشد.....
- ۶۳ ۳- هرگاه چک سفید امضاء صادر شده باشد.....
- ۶۳ ۴- در صورتی که ثابت شود چک بدون تاریخ صادر شده است.....
- ۶۳ ۵- هرگاه وصول وجه چک منوط به تحقق شرطی شده باشد.....
- ۶۳ ۶- هرگاه ثابت شود چک بابت معاملات نامشروع یا ربا (بهره) صادر شده است.....
- ۶۳ ۷- شش ماه از تاریخ چک برگشتی.....
- ۶۴ مفهوم حقوقی شدن چک برگشتی.....

۶۴.....	مطالبه وجه چک برگشتی از دادگاه.....
۶۶.....	نحوه پیگیری قضایی چک برگشتی تا قبل از تصویب این قانون.....
۶۷.....	نحوه پیگیری قضایی طبق قانون جدید.....
۶۸.....	بخشنامه جدید بانک مرکزی، کلید راهگشای اجرای قانون صدور چک.....
۶۹.....	لازم الرعايه بودن قوانین و مقررات مرتبط با چک راجع به چک‌های الکترونیکی.....
۷۰.....	دریافت کد رهگیری برای چک برگشتی.....
۷۰.....	پرداخت موجودی حساب صادرکننده به دارنده چک.....
۷۱.....	عدم افتتاح، صدور و مسدود شدن کلیه حساب‌ها و کارت‌های بانکی.....
۷۲.....	تعلیق ارائه، تشخیص شورای تأمین.....
۷۳.....	شرایط رفع سوء اثر چک.....
۷۴.....	صدور دسته چک فقط از طریق سامانه صیاد.....
۷۵.....	صدور چک موردی بدون نیاز به دسته چک.....
۷۵.....	محرومیت سه ساله برای طلبان چک.....
۷۶.....	دسترسی بانک‌ها و مؤسسات مالی به سابق چک.....
۷۷.....	ممنوعیت‌های صدور دسته چک.....
۷۸.....	شرایط صدور اجراییه علیه صاحب حساب صادرکننده چک.....
۷۹.....	محکومیت و مجازات کارکنان متخلف بانک‌ها و مؤسسات مالی.....
۸۰.....	ارکان چک.....
۸۱.....	آیین‌نامه اجرایی ماده (۳۲) قانون تجارت الکترونیکی - مرداد ۱۳۸۱.....
۸۱.....	اهلیت محال علیه چک.....
۸۳.....	قصد و رضا.....
۹۱.....	قواعد تعارض در مورد آثار تعهدات.....
۹۳.....	مهلت ارائه چک به محال علیه.....
۹۵.....	الغای دستور توقیف محل.....
۱۰۰.....	مهلت طرح دعوی.....
۱۰۲.....	قواعد تعارض قوانین در چک.....
۱۰۳.....	از نظر شرایط شکلی.....

- قسمت اول ماده ۳۰۵ قانون تجارت ایران مقرر می دارد ۱۰۴
- شرایط ماهوی ۱۰۴
- اهلیت ۱۰۵
- به موجب بند ۱ ماده ۲ پیمان ۱۰۶
- بند ۳ ماده ۲ پیمان ژنو مقرر می دارد ۱۰۷
- حقوق تجارت بین الملل، چک ۱۰۸
- قواعد حل تعارض قوانین در چک وحدت حقوقی قواعد شکلی و ماهوی چک ۱۱۱
- قلمرو اجرای پیمان ۱۱۴
- قلمرو و راه حل های حقوق داخلی ۱۱۵
- چک حسن انجام کار ۱۱۶
- تضمین چک حسن انجام کار به چه معناست؟ ۱۱۷
- تضمین پیش پرداخت به چه صورتی اخذ خواهد شد؟ ۱۱۸
- ضمانت نامه بانکی چه ضمانت نامه ای می باشد؟ ۱۱۹
- چک بابت ضمانت کار به چه چکی گفته می شود؟ ۱۲۰

فصل سوم: سفته

- مقدمه ۱۲۳
- سفته ۱۲۵
- فرق بین برات و سفته در قانون تجارت ۱۲۶
- قواعد مشترک بین برات و سفته در قانون تجارت ۱۲۷
- مندرجات سفته ۱۲۸
- سقف سفته ۱۳۰
- تکالیف دارنده سفته ۱۳۰
- راه های وصول وجه سفته ۱۳۱
- تأملی در نظام حقوقی سفته ۱۳۱
- سفته بابت چک حسن انجام کار چگونه می باشد؟ ۱۳۶
- مقررات سفته چگونه است و مزایای آن چیست؟ ۱۳۶
- نکات مهم در ارتباط با سفته و تفاوت های حقوقی آن با چک ۱۳۸

- قابلیت انتقال سفته در مقررات سفته..... ۱۴۲
- واخواست سفته پرداخت نشده..... ۱۴۳
- نحوه صدور سفته..... ۱۴۵
- نوشتن مبلغ معین..... ۱۴۵
- نوشتن تاریخ صدور سفته..... ۱۴۵
- نوشتن نام گیرنده..... ۱۴۵

فصل چهارم: برات

- مقدمه..... ۱۴۹
- واژه برات..... ۱۵۰
- واژه برات..... ۱۵۱
- انواع اسناد تجاری..... ۱۵۲
- برات و شروط آن..... ۱۵۲
- معنای لفظ حامل چیست و در خصوص برات به چه نحو است؟..... ۱۵۵
- قبولی سند برات..... ۱۵۶
- شرایط شکلی اجباری برات..... ۱۵۷
- انواع برات..... ۱۵۸
- مهلت مطالبه قبولی و پرداخت برات..... ۱۵۹
- چگونگی اقامه دعوا توسط..... ۱۵۹
- حقوق و تکالیف برات گیر..... ۱۶۰
۱. حق قبول نکردن برات (نکول برات)..... ۱۶۰
۲. حق پرداخت وجه برات تا میزان محل موجود..... ۱۶۱
۳. حق درخواست تحویل ورقه‌ی برات به هنگام پرداخت..... ۱۶۱
۴. حق رجوع به برات کش..... ۱۶۱
- تکالیف برات گیر..... ۱۶۲

۱. اعلام قبولی یا نکول برات..... ۱۶۲
۲. اقدام به پرداخت..... ۱۶۲
۳. اقدام به پرداخت در حدود شرط در قبولی مشروط..... ۱۶۲
۴. مسئولیت پرداخت وجه برات قبول شده..... ۱۶۳
۵. تضمین پرداخت وجه برات در مورد ماده‌ی ۲۳۸ ق.ت..... ۱۶۳
۶. برات‌گیر حق ایراد در مقابل دارنده‌ی برات را ندارد..... ۱۶۴
- شرایط برات - آثار آن..... ۱۶۴
- بند اول: شرایط اجباری..... ۱۶۴
- الف) مهر یا امضاء..... ۱۶۴
- ب) قید که مه مدت در روی ورقه..... ۱۶۵
- ج) تاریخ تحریر (روز و ماه و سال)..... ۱۶۵
- د) اسم شخصی که باید برات را تأدیه کند..... ۱۶۶
- هـ) تعیین مبلغ برات..... ۱۶۶
- و) تاریخ تأدیه وجه برات..... ۱۶۷
- ز) مکان تأدیه وجه برات..... ۱۶۸
- ح) اسم شخصی که در وجه یا حواله کرد اعتبار می شود..... ۱۶۹
- بند دوم - مندرجات اختیاری..... ۱۷۰
- الف) محال علیه ثانوی..... ۱۷۱
- ب) ذکر اعلام بعدی..... ۱۷۱
- ج) بازگشت بدون مخارج..... ۱۷۱
- بند سوم - مسائل مختلفه..... ۱۷۲
- الف) شرایط بروات خارجی..... ۱۷۲
- ب) برات به دستور و حساب دیگری..... ۱۷۳
- شرایط ماهوی و شکلی..... ۱۷۵
- قبول برات..... ۱۷۶

پیشگفتار...

مردی به ابرار ال رمنین حضرت علی (ع) عرض کرد: می‌خواهم تجارت کنم.
آن حضرت فرمودند: آیا دانش دین (اصول و دانش و فقه تجارت) آموخته‌ای؟
عرض کرد: بعداً، آرزوم.

حضرت فرمودند: وای بر تو! تخصص فقه بیاموز، آنگاه تجارت کن. زیرا کسی که
خرید و فروش کند ولی از مسائل حلال و حرام نپرسد در گرداب ربا می‌افتد.
کتاب پیش روی شما، شامل مباحث مربوط به حوزه علوم حقوق تجارت
می‌باشد که با زبانی ساده و گفتاری روان در مورد آنچه که از حقوق تجارت از
اقتشار مختلف جامعه باید بدانند و بدان عمل کنند، تدوین شده است.

به دیدگاه نگارنده، نیاز وافر افراد جامعه به دانستن مباحث حقوق تجارت
روزآمد، بسیار گسترده تر از آنست که سایر منابع موجود به آن پرداخته اند که
عمدتاً شامل وازگان و اصطلاحات تخصصی می‌باشند.

این کتاب چکیده ای است از ده ها کتاب موجود تخصصی حقوقی و انسجام و
روانی گفتار و نوشتار مطالب مطرح شده در آن، به خوبی به توانایی ها و ویژگی
های منحصر بفرد کتاب در این حوزه دلالت دارد. مباحثی چون دنیای تجارت و
حقوق بنیادین آن که به ماهیت راهبردی و استفاده از آن در حوزه های کاری و

مطالعات آزاد عمومی می پردازد و چرایی عدم شناخت حقوق فردی در سطوح مختلف رفتاری جامعه را می پوشاند. مباحثی که به جای پردازش عبارات خشک و تخصصی به ماهیت ساده حقوق تجارت و بازرگانی می پردازد.

با پرداختن و مطالعه ی آن به کاستن بار نا آگاهی عمومی از حقوق تجارت که هر لحظه بار مالی و روانی بسیار سنگینی را بر دوش ارکان نظام حاکم و جامعه و کاهش تنش های پشت پرده که عمده دلیل اصلی آن نا آشنایی با مطالب بر عموم جامعه و به حداقل رساندن هزینه ها و بار روانی جوامع است، اشاره دارد. تمامی راز دست به دست یکدیگر داده تا بر غنای کتاب افزوده و آن را سرلوحه انتشار سلسله کتب دیگر و راهنمای عملیات تغییرات در حوزه های تجاری و افزاینده قدرت های بازرگانی روزمره از مدیران کلان تا کسبه و فعالین محترم اقتصادی و به وزیران در سراسر سازمان و حتی کسب و کارهای کوچک و فردی ایجاد نماید.

کتاب حقوق تجارت به موضوعاتی ناب از دانش حقوقی که بخش جدایی ناپذیر راز دانش مدیریتی در هر سطح و حوزه اخلاق عمومی و بر مبنای اصول تلفیقی قوانین میهن عزیزم و قوانین بین الملل و فق و سیریت دین مبین اسلام که از اصول بنیادین تجارت است را به خوانندگان گرامی عرضه می نماید که توصیه به خواندن آن بسیار نافذ و اثر گذار است.

در پایان جای دارد ابتدا از خانواده گرامی ام که در این راه حمایت های بی دریغ خود و نیز از همکار و حقوقدان ارجمند سرکار خانم سوده نژاد رضانی بابت تمامی زحمات بی دریغ شبانه روزی ایشان و جناب آقای علی اکبر نجفعلی بعنوان ویراستار و مترجم علمی (پژوهشگر اسبق دانشکده شرق شناسی دانشگاه ملی ورشو لهستان) و استاد حقوق کیفری جناب آقای مهدی سلیمی

به عنوان مشاور حقوق کیفری که زمینه ساز خلق اثری منحصر به فرد شدند و سرکار خانم زهرا میرزایی به عنوان مدیر هماهنگی های داخلی و امور بین الملل کمال تشکر را داشته و سپاسگزاری نمایم.

(و هر کس تقوای الهی پیشه کند، خداوند راه نجاتی برای او فراهم می کند. و او را از جایی که گمان ندارد روزی می دهد).^۱

پیروز و کامیاب باشید.

دکتر سعید بخشی

(سوره مبارکه طلاق آیات شریفه ۲ و ۳)^۱